

Унікальна знахідка на території Домініканського монастиря у Вінниці

Під час археологічних досліджень на території Домініканського монастиря у Вінниці в перевідкладеному ґрунті верхніх нашарувань на глибині 0,6–0,8 м знайдено неповний скелет людини (без черепа й кінцівок), посаджений на металевий стрижень (іл. 1).

*Іл. 1. Залишки скелета людини, трактованого як посібник
для вивчення анатомії людини*

Його кістки (ребра, хребці, грудна кістка, кістки тазу, ключиці та ін.) були скріплені між собою металевією проволокою (іл. 2; 3). Поряд зі скелетом зафіксовано невеликі фрагменти черепної коробки. Навколо було зібрано дрібні фрагменти кераміки XVIII – початку XIX ст. Крім кераміки, на відстані близько 3,0 м від скелета знайдено залізну річ у вигляді вузького

плаского предмету завдовжки близько 12,0 см, один край якого був загострений, а другий мав розгалуження для насадження руків'я (іл. 4). Гіпотетично його можна віднести до інструмента для проведення хірургічних операцій на кістках черепа (лоботомії?).

Іл. 2.

Іл. 3.

Фрагменти скелета, скріплені між собою проволокою

Іл. 4. Залізний медичний інструмент для проведення хірургічних операцій на кістках черепа

Іл. 5.
Череп людини з слідами штучної трепанації

Іл. 6.

Іл. 7. Фрагменти медичних інструментів

Це побічно підтверджується знахідкою черепа, у лобній частині якого ліворуч було зафіксовано штучно зроблений отвір, який після проведеної операції закритий вирізаною часткою кістки (іл. 5; 6). Поряд з описаними вище знахідками в культурному шарі зафіксовано ще кілька залізних предметів, трактованих нами як скальпель, медичні ножиці та ніж (іл. 7). Зазначимо, що крім перерахованих вище речей, було знайдено кілька склянок для зберігання ліків (іл. 8).

Іл. 8. Медичні склянки для зберігання ліків

Зазначимо, що на досліджуваній території існував монастир кінця XVI – XVII ст. Він був у середині XVII ст. спалений козаками. Згодом монастир було відбудовано на іншій локації. Однак підземні монастирські споруди й підземні ходи частково збереглися. Після побудови в середині XVIII ст. нового мурованого монастиря з костелом, ці споруди, найвірогідніше, наприкінці XVIII – на початку XIX ст. використовувалися як навчальний медичний заклад з посібниками для вивчення анатомії людини та методиками проведення хірургічних операцій.

Джерело

Vynogrodska, L. 2022. Archaeological research on the territory of the Dominican monastery in G. Vinnitsa. *Arhaeologia historika*, 53. Brno.

Лариса Виногородська
к.і.н., старша наукова співробітниця
науково-дослідного відділу історико-
археологічних досліджень
Музею історії Десятинної церкви